

Vrouwenstemmen in de raad

Ambities, belemmeringen en successen van vrouwen in de lokale politiek

Gemeenteraden bestaan grotendeels uit mannen; in 2015 was 28% van de gemeenteraadsleden vrouw. De participatie van vrouwen in gemeenteraden is laag in vergelijking met de landelijke en provinciale politiek, en stijgt maar langzaam: met 2% tussen 2010 en 2014. Vrouwen uit etnische minderheden zijn nog slechter vertegenwoordigd.

Waarom is politieke participatie van vrouwen belangrijk? Drie hoofdredenen:

- Betere representativiteit van de gemeenteraad als volksvertegenwoordiging.
- Meerwaarde en verhoogde effectiviteit van een divers samengesteld team.
- Politieke aandacht voor onderwerpen die vrouwen belangrijk vinden.

Atria deed onderzoek naar de obstakels en succesfactoren bij de participatie van vrouwen in de lokale politiek.

Lees onze aanbevelingen en ontdek hoe ook u kunt bijdragen aan een groter aandeel vrouwen in de lokale politiek.

Vergroten diversiteit en vergroten van de instroom

Werk persoonlijk

Vrouwen stellen zich minder vaak zelf kandidaat, en dit lijkt nog sterker te gelden voor vrouwen uit etnische minderheden. Ga dus actief op zoek naar vrouwelijke kandidaten uit verschillende etnische groepen en vraag ze persoonlijk voor de raad. Aan raadsleden en selectiecommissies de boodschap: zoek vrouwelijke kandidaten niet alleen binnen de partij, maar juist ook daarbuiten!

Benut kweekvijvers in uw gemeente

Maatschappelijke organisaties als vrouwen- en migrantenorganisaties zijn belangrijke kweekvijvers voor de werving van nieuwe vrouwelijke raadsleden. In deze organisaties participeren vrouwen die al maatschappelijk bewust en actief zijn, en soms ook al ervaring hebben in bestuursfuncties. Speel hierop in en organiseer samen werkbezoeken of bijeenkomsten.

Begin de werving op tijd

Stimuleer vrouwelijke partijleden om actief te worden binnen de partij, bijvoorbeeld als steunfractielid. Start hier ruim op tijd mee, dus ruim een jaar of liever nog enkele jaren voor de verkiezingen, zodat er voor de kandidaten voldoende voorbereidingstijd is, ook om trainingen en cursussen te volgen.

Speel in op motivatie

Houd in de voorlichting en werving rekening met de verschillende soorten motivaties van vrouwen. Sommige vrouwen ambiëren een rol in de politiek vanuit inhoudelijke motieven. Andere vrouwen zijn meer gericht op hun eigen ontwikkeling en profilering en ambiëren een politieke carrière.

Zet rolmodellen in

Geef vrouwelijke raadsleden een zichtbare plek als rolmodel zowel voor aspirant-raadsleden als nieuwkomers in de raad. Zij kunnen laten zien wat het raadswerk inhoudt en wat het oplevert, en zo potentiële kandidaten over de drempel helpen. Zowel de partijen als college en griffier kunnen hier een rol in spelen.

Ondersteun lokale afdelingen bij werving en selectie

Het samenstellen van de kandidatenlijst voor de verkiezingen is meestal de taak van de lokale afdeling of kandidatencommissie. Kijk bij de werving en selectie van kandidaten kritisch naar de gehanteerde criteria. Hebben mannen en vrouwen uit verschillende etnische groepen evenveel kans om hieraan te kunnen voldoen, of zijn er onbewuste voorkeuren voor kwaliteiten die vooral (autochtone) mannen lijken te hebben? Zijn de selectiecriteria voldoende 'inclusief': doen ze ook recht aan kwaliteiten als de focus op de inhoud, op samenwerking en consensus, of wordt vooral gekeken naar persoonlijke profilering?

Vermindering van de uitstroom

Plaats voldoende vrouwen hoog op de kieslijst

Zet niet alleen voldoende vrouwen op verkiesbare plaatsen, maar ook op de plaatsen daar net onder. Zo is er bij tussentijdse uitstroom uit de raad voldoende potentieel aan vrouwelijke opvolgers, zodat het aandeel vrouwen minimaal op hetzelfde niveau blijft.

Realiseer coaching

Geef nieuwkomers in de raad een coach (v/m) die feedback geeft op het functioneren en als sparringpartner kan fungeren over bijvoorbeeld het combineren van raadswerk met betaald werk en/of gezin of de positie als vrouw binnen de fractie of raad. Hiermee kan hij of zij bijdragen aan het behoud van vrouwen in de raad.

Realiseer vrouwennetwerken en trainingen

Lokale of regionale vrouwennetwerken en trainingen kunnen ondersteuning bieden aan vrouwelijke raadsleden. Met bijvoorbeeld extra aandacht aan positiebepaling binnen de raad en ontwikkeling van praktische vaardigheden, zoals effectief debatteren en zichzelf (inhoudelijk) profileren. Als bij trainingen gekozen wordt voor naar sekse gemengde trainingen, waarborg dan een voldoende aandeel vrouwelijke deelnemers.

Griffier: organiseer partij-overstijgende ondersteuning

Zorg ervoor dat ondersteuning voor vrouwelijke raadsleden partij-overstijgend wordt opgezet zodat ook vrouwen uit lokale partijen kunnen deelnemen. De griffier kan hiervoor het initiatief nemen. Een lokale of eventueel regionale training betekent dat de reistijd geen probleem vormt voor degenen die niet centraal in Nederland wonen. In provincies met relatief weinig vrouwelijke raadsleden is dit extra van belang, zoals in Limburg, Noord-Brabant, Overijssel en Zeeland.

Presidium en fracties: plan vergaderingen anders

De combinatie van raadswerk met zorgtaken blijkt voor vrouwen een belangrijk knelpunt, vooral voor degenen die ook betaald werk of een eigen bedrijf hebben. Dit is soms een reden om politieke ambities uit te stellen of zelfs voortijdig te stoppen als raadslid. Houd daarom bij het plannen van vergaderingen en werkbezoeken rekening met raadsleden met kinderen en een baan.

Realiseer een inclusieve en efficiënte vergadercultuur

De burgemeester - als voorzitter van de raad- en het presidium zijn verantwoordelijk voor een inclusieve en efficiënte (vergader-)cultuur. Het is hun taak tijdens vergaderingen scherp te zijn op extreme profileringsdrang ten koste van anderen, dat het debat op een respectvolle manier wordt gevoerd en niemand zich uitgesloten voelt. Een inclusieve cultuur bevordert de diversiteit van de raad en daarmee de legitimiteit en de kwaliteit van de resultaten van de raad als besluitvormingsorgaan.

Scholen: geef gemeentel

Om interesse voor de politiek te stimuleren is het van belang om jong te beginnen. We doen daarom ook een beroep op scholen: besteed aandacht aan de lokale politiek en debatvaardigheden. Organiseer debatwedstrijden, uitstapjes naar het gemeentehuis, en nodig raadsleden uit voor een gastles, bijvoorbeeld rond de Dag van de Democratie in september. Geef vrouwelijke raadsleden daar een platform.

Werkgevers: toon uw maatschappelijke verantwoordelijkheid

Werkgevers: toon uw maatschappelijke verantwoordelijkheid
Werkgevers kunnen werknemers faciliteren die een raadslidmaatschap overwegen, door zich flexibel op te stellen, bijvoorbeeld als het gaat om de arbeidstijden. Dit past bij modern werkgeverschap en in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen, aldus de commissie Aarts. (Commissie Positie wethouders en raadsleden 2008) En het is in lijn met artikel 643 van het Burgerlijk Wetboek waarin is bepaald dat werknemers onbetaald verlof mogen opnemen voor raads- en commissievergaderingen.

Media: ga niet mee in haantjesgedrag en vrouwonvriendelijke benadering

Extreme profileringsdrang bij raadsleden en denigrerende opmerkingen in vergaderingen worden door de media vaak beloond met aandacht. Hiermee kunnen journalisten onbewust vrouwonvriendelijk gedrag stimuleren. Conform bepaling 27 van de Code voor de Raad van de Journalistiek dienen journalisten zich te onthouden van stereotypering, veralgemenisering en overdrijving.

Kabinet: ondersteun trainings- en profileringsplatforms

Tot 2010 hanteerde het kabinet een streefcijfer van minimaal 45% vrouwen in gemeenteraden. Dit cijfer werd niet gehaald. Nieuw beleid blijkt dus nodig. Het kabinet kan investeren in partij-overstijgende trainingen voor (potentiële) vrouwelijke raadsleden uit verschillende etnische groepen en projecten die de profilering van vrouwelijke rolmodellen in de lokale politiek bevorderen. ProDemos, Huis voor democratie en rechtsstaat en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) kunnen hier een rol bij spelen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken: verhoog de vergoeding voor raadsleden in kleinere gemeenten

Bij de overweging of het raadswerk gecombineerd kan worden met baan en gezin, blijkt de financiële vergoeding voor raadswerk een rol te spelen. In kleine en middelgrote gemeenten is zowel het aandeel vrouwen als de vergoeding laag. Door het verhogen van de vergoeding krijgen meer vrouwen de financiële ruimte om voor raadswerk te kiezen.

Vrouwen: kies partij!

Vrouwen blijven zelf de belangrijkste actoren: zij zijn degenen die zich in de lokale politiek kunnen verdiepen, lid kunnen worden van een partij en zich daarin actief opstellen, om zich zo te oriënteren op het raadswerk. Dus een oproep aan alle maatschappelijk bewuste vrouwen: word begin 2016 lid van een politieke partij!

Meer weten?

Het onderzoeksrapport is digitaal beschikbaar en gratis te downloaden.

Voor vragen en opmerkingen:

E: info@atria.nl

T: (020) 30 31 500

Kennisinstituut
voor Emancipatie en
Vrouwengeschiedenis

Vijzelstraat 20

1017 HK Amsterdam

020 30 31 540

www.atria.nl

Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis

Atria zet zich in voor gelijke behandeling en gelijke kansen voor meisjes en vrouwen in hun sociale en culturele diversiteit. Als kennisinstituut verzamelen, beheren en delen we het erfgoed van vrouwenbewegingen, onderzoeken we de huidige positie van vrouwen in de samenleving en geven we advies voor toekomstig beleid.